

ANMELDELSER

Caspar Schade: Bidrag til et jysk Idiotieon 1807, udgivet af Bent Søndergaard. Jyske folkemål nr. 7, udg. af Institut for jysk sprog- og kulturforskning. Universitetsforlaget i Århus 1968. 252 s.

Provst Schade virkede på Mors i næsten 40 år fra 1754 til 1828. I disse år gjorde han en mængde iagttagelser angående forskellige sider af folkets liv: Sprog, klædedragt, bryllups- og begravelsesskikke m. m., og optegnede, hvad han fandt ejendommeligt. Optegnelserne samlede han i et omfangsrigt håndskrift, som i 1807 blev indsendt til Videnskabernes Selskab, der var i færd med at udgive en ordbog, men egentlig ikke havde brug for alt det rige stof, Schade havde samlet. Senere har andre benyttet en mindre del af Schades oplysninger om dialekten, men ellers lå det store, værdifulde værk ubenyttet hen i 160 år. Først nu er det udgivet i sin helhed af Bent Søndergaard.

Denne bog, hvis forestående udgivelse blev kort omtalt i forrige årbog, indledes med nogle kapitler om håndskriftets tilblivelse, art og hidtidige anvendelse (hvori bl. a. Feilbergs brug af håndskriftet kritiseres) og om Schades dialektgengivelse. Derefter følger den ordrette og fuldstændige gengivelse af Schades håndskrift, suppleret med ord fra senere tillæg, og til sidst en udførlig kommentar og et ord- og sagregister, der gør det let at benytte bogen.

Udgivelsen er foretaget med henblik på, at bogen både skulle kunne benyttes af videnskabsmænd og samtidig være en folkebog, som enhver interesseret kunne få udbytte og glæde af, og det må siges, at hensigten er nået. Fagudtryk er forklaret i en særlig liste.

Man må være udgiveren taknemmelig, fordi han hermed har gjort det enestående værk tilgængelig for alle. Det giver et rigt og detaljeret billede af folkeliv og dialekt for over 150 år siden, og det er særlig værdifuldt, fordi det er en *samtidig* beskrivelse, skrevet af en mand, der gennem

sit mangeårige virke på egnen havde et førstehåndskendskab til forholdene, og udgivet af en videnskabsmand, der selv har hjemme på egnen.

Schade angiver, at hans oplysninger især stammer fra det sydøstlige Mors (velsagtens fra Lødderup og Elsø, som da var annekssogn til Nykøbing, hvor Schade var sognepræst, og fra Nykøbing købstad).

Imidlertid viser det sig, at de samme forhold stort set var gældende, ikke alene over hele Mors, men også i Thy, så bogen vil være en uvurderlig kilde for alle, der interesserer sig for folkeliv og dialekt i Thisted amt.

Bogen kan bestilles hos Institut for jysk sprog- og kulturforskning, Universitetet, 8000 Århus C, eller ved henvendelse til årbogens redaktør. Pris 26 kr. TB.

Caj Mygind: Mygindslægter fra Mygind gård ved Assens. 1967. 264 s. I denne omfangsrige slægtsbog vil man også finde thyboer, nemlig efterkommere af *Jørgen Hansen Mygind*, der var konsumtionsforpagter i Thisted og senere ejer af Nørtope hovedgård og gods, som efter hans død 1791 blev solgt ved auktion og udstykket (se årbog 1960, s. 262 ff.). I kapitel 6 fortælles der ret udførligt om ham og hans hustru, Anna Marie Ilum, som måtte friste en trang skæbne ligesom mange af deres børn. Den ældste, *Hans Mygind*, blev på egnen, og fra ham stammer en talrig efterslægt, hvoraf en stor del endnu opholder sig her. Bogen har interesse også for andre end slægten, ikke blot fordi den giver et levende og sandfærdigt billede af en slægt, der i rigt mål måtte opleve livets omskiftelser, men også fordi den samtidig giver gode oplysninger om adskilligt vedrørende egnen og især om forholdene på Nørtope. TB.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1968, side 158-159).